

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Robert Jurga
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko **B. J. i P. J.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 26 sierpnia 2014 r. sygn. akt I C 915/12

- 1. odrzuca apelację w zakresie żądania uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy sprzedaży rzeczy ruchomych z dnia 28 kwietnia 2010r. zawartą pomiędzy P. J. a B. J. i uznania za bezskuteczne postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 4 października 2011r. sygn. akt INS 626/11;**
- 2. oddala apelację w pozostałej części;**
- 3. odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz pełnomocników z urzędu adwokata A. B. i adwokata A. K. (1) odpowiednio kwoty po 6 642zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote), w tym 1 242zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2014r. sygn. akt I C 915/12 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo J. K. o:

1/ uznanie za bezskuteczną wobec niego umowy darowizny z dnia 18 czerwca 2010 roku, Rep. A nr (...), na mocy której należąca do majątku odrębnego pozwanego nieruchomości, położona w B. o pow. 1.4652 ha, składająca się z działek nr: (...), objęta KW nr (...) stała się majątkiem wspólnym pozwanych na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej, a to w celu ochrony wiarygodności wynikającej z nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 24 maja 2010r., sygn. akt VI GNc 564/10 (96.168,74 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania) i nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 23 lipca 2010 r., sygn. akt VI GNc 862/10 (99.236,21 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania),

2/ nakazanie pozwanej B. J. złożenie oświadczenia woli, mocą którego przenosi ona na rzecz pozwanego P. J. własność w 1/2 części nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położoną w B. o pow. 0,2960 ha zabudowaną budynkiem mieszkalnym, objętą księgą wieczystą nr (...), która stała się w całości własnością pozwanej na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 4 października 2011 r., I Ns 626/11, mocą którego Sąd dokonał podziału majątku dorobkowego pozwanych, znosząc tę współwłasność poprzez przydzielenie w całości powyższej działki na własność pozwanej, w miejsce dotychczasowej współwłasności po połowie tej nieruchomości ,

3/ nakazanie pozwanej złożenie oświadczenia woli o przeniesieniu przez nią na rzecz pozwanego własności rzeczy ruchomych objętych umową sprzedaży tych rzeczy, zawartą w dniu 28 kwietnia 2010 r. w B. pomiędzy nią i pozwanym jako sprzedającym (z notarialnie poświadczonymi podpisami w dniu 30 kwietnia 2010r., Rep A nr (...)), a która dotyczyła sprzedaży przez pozwanego wyposażenia prowadzonej przez niego firmy obuwniczej B. na rzecz pozwanej prowadzącej firmę obuwniczą V. rzeczy wymienionych w tej umowie o łącznej wartości 12800 zł, a które dotychczas stanowiły własność pozwanego . Sąd zasądził także od powoda na rzecz pozwanych kwoty po 8856zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy uznał za niesporne , że prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 24 maja 2010 r., sygn. akt VI GNc 564/10 Sąd Rejonowy w Wadowicach nakazał pozwanemu, aby ten zapłacił powodowi kwotę 96168,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami i koszty procesu. Nakazem zapłaty z dnia 23 lipca 2010 r., sygn. akt VI GNc 862/10 Sąd Rejonowy w Wadowicach nakazał pozwanemu, aby ten zapłacił powodowi kwotę 99236,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami i koszty procesu . Nadto Sąd pierwszej instancji ustalił, że :

W dniu 18 czerwca 2010 r. pozwani zawarli umowę darowizny, Rep A nr (...), na mocy której należąca do majątku odrębnego pozwanego nieruchomości, położona w B. o pow. 1.4652 ha, składająca się z działek nr: (...), objęta KW nr (...) stała się majątkiem wspólnym pozwanych na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej. Wartość darowizny ustalono na kwotę 30000 zł. Na datę dokonania tej czynności w dziale (...) obejmującej tę nieruchomość księgi wieczystej ujawnione było ostrzeżenie o wszczęciu egzekucji z tej nieruchomości przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach, sygn. akt KM 243/10 - toczącej się z wniosku wierzyciela A. K. (2), a w dziale(...) ujawniona była hipoteka przymusowa zwykła w kwocie 30.782,37 zł - należność objęta tytułem wykonawczym na rzecz Naczelnika Urzędu Skarbowego w W.. Sąd Okręgowy w Krakowie XI Wydział Cywilny-Rodzinny w wyroku z dnia 12 lipca 2011 r., sygn. akt XI 1Ca 260/11 zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 10 marca 2011 r., sygn. akt III RC 290/10 w ten sposób, że ustanowił rozdzielną własność majątkową pomiędzy pozwanymi z dniem 1 września 2008 r.

Postanowieniem z dnia 4 października 2011 r., sygn. akt I Ns 626/11 Sąd Rejonowy w Wadowicach w sprawie z wniosku pozwanej przy uczestnictwie pozwanego o zniesienie współwłasności nieruchomości:

I. ustalił, że w skład majątku wspólnego pozwanych wchodzi następujące nieruchomości:

a) nieruchomości gruntowe położone w B. składające się z działek nr: (...) o łącznej powierzchni 2,0020 ha wraz z zabudowaniami położonymi na działce nr (...), KW nr (...),

b) nieruchomości gruntowe położone w B. składające się z działek nr : (...), o łącznej powierzchni 1,4652 ha, KW nr (...)

II. dokonał podziału ww. majątku dorobkowego pozwanych, w ten sposób, że:

a) na wyłączną własność pozwanej przyznał nieruchomości składającą się z działki nr (...), zabudowaną budynkiem mieszkalnym, położoną w B. o powierzchni 0,2960 ha,

b) na wyłączną własność pozwanego przyznał nieruchomości składające się z działek o nr: (...) łącznej powierzchni 1,7060 ha, objęte KW nr (...) oraz nieruchomości gruntowe położone w B. składające się z działek nr : (...) o łącznej powierzchni 1,4652 ha, objęte KW nr (...),

III. zasądził od pozwanej na rzecz pozwanego kwotę 157.500 zł, płatną w 120 równych miesięcznych ratach po 1312,50 zł,

IV. ustalił wartość przedmiotu podziału majątku dorobkowego na kwotę 635000zł.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2013 r., sygn. akt I Ns 247/12 Sąd Rejonowy w Wadowicach odrzucił skargę o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I Ns 626/11 (o podział majątku dorobkowego pozwanych).

W uzasadnieniu wskazał, że brak jest po stronie powoda interesu prawnego w jej wniesieniu. Skutek w postaci możliwości zaspokojenia się z udziału pozwanego w całym majątku dorobkowym pozwanych (w tym w działce przyznanej pozwanej) na drodze skargi paulińskiej i postępowanie toczące się obecnie przed tut. Sądem może zapewnić powodowi spodziewany skutek. Zażalenie powoda na powyższe postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 9 lipca 2013 r., sygn. akt II Cz 1697/13. W dniu 28 kwietnia 2010 r. pozwani zawarli umowę sprzedaży (...) rzeczy ruchomych, na mocy której pozwany sprzedał je na rzecz swojej żony - pozwanej B. J. za łączną kwotę 12.800 zł.

Rzeczy te na mocy umowy sprzedaży z dnia 28 listopada 2010 r. nabył od pozwanej P. R.. Z zestawienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach M. W. z dnia 11 kwietnia 2012 r. wynika, że powód posiada względem pozwanego wierzytelności egzekwowane w sprawach KM 505/10, KM 413/11, KM 450/11, KM 451/11, KM 1419/11, KM 497/12 na łączną kwotę 700.884,88 zł. Postępowanie egzekucyjne wobec pozwanego (dłużnika) jest w toku.

Nieruchomość zabudowana domem mieszkalnym położona w B. , stanowiąca działkę nr (...), a stanowiąca własność pozwanej jest obciążona hipotekami przymusowymi: - hipoteką łączną na kwotę 54.415,13 zł, - hipoteką łączną na kwotę 72.028,10 zł, hipoteką łączną na kwotę 52.712,46 zł, hipoteką łączną na kwotę 41.857,70 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z akt spraw prowadzonych przez małżonków oraz wszczętych przez powoda.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe zmierzające do wykazania, że dłużnik podejmuje działania w celu uniemożliwienia wierzycielowi zaspokojenia wierzytelności z innych, nie będących przedmiotem sprawy, ruchomości oraz przebiegu wszystkich postępowań egzekucyjnych toczących się przeciwko P. J.. Z uwagi na konstrukcję żądania pozwu badanie tych okoliczności nie mogło prowadzić do ustaleń, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy.

Sąd uznał, że przy wskazanej przez pełnomocnika konstrukcji sprecyzowanego pozwu

nie jest zasadne żądanie uznania za bezskuteczną umowy darowizny z dnia 18 czerwca 2010 r. wobec P. J. z uwagi na brak po jego stronie legitymacji bierniej. Sad wskazał, że z art. 531 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, że uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Legitymowanym biernie jest tylko kontrahent dłużnika także wtedy, gdy wynika z tej czynności korzyść majątkowa weszła do majątku dorobkowego kontrahenta i jego małżonka . Roszczenie to było także bezzasadne wobec pozwanej. Jedną z koniecznych przesłanek skargi paulińskiej jest pokrzywdzenie wierzyciela wskutek tej zaskarżonej czynności. O pokrzywdzeniu decyduje stan na chwilę orzekania w sprawie. O pokrzywdzeniu wierzyciela może być mowa tylko

wtedy, gdy dłużnik w wyniku dokonania czynności stanie się niewypłacalnym przynajmniej w większym stopniu niż był przed jej dokonaniem. Nie można uznać, że dłużnik stał się niewypłacalny w większym stopniu, jeżeli niezależnie od tego czy dokonał określonej czynności rozporządzającej składnikiem należącym do jego majątku, czy też nie, wierzyciel i tak nie może uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności. W takim wypadku pomiędzy czynnością, której uznania za bezskuteczną wobec siebie żąda wierzyciel, a niewypłacalnością dłużnika brak bowiem szczególnego związku, o którym mowa w art. 527 § 2 k.c. Jak zostało ustalone w toku procesu, nieruchomości będąca przedmiotem zaskarżonej czynności z dnia 16 czerwca 2010 r., objęta KW nr (...), której własność została przeniesiona z majątku odrębnego pozwanego do majątku wspólnego pozwanych, ponownie weszła do majątku odrębnego dłużnika (pозwanego), na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 4 października 2011 r., sygn. akt I Ns 626/11 i jest do niej skierowane postępowanie egzekucyjne. W związku z powyższym pozbawione podstaw jest twierdzenie o pokrzywdzeniu przez tę czynność prawną powoda, skoro obecnie sytuacja prawna nieruchomości (własność dłużnika) jest tożsama z tą sprzed dokonania zaskarżonej umowy darowizny, a wierzyciel prowadzi z niej egzekucję.

Dodatkowo wierzyciel nie wykazał by wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 k.c.). W dacie zawarcia umowy darowizny, tj. w dniu 18 czerwca 2010 r. nieruchomości będąca jej przedmiotem, której wartość na tą datę ustalono na kwotę 30.000 zł, była obciążona hipoteką przymusową na kwotę 30.782,37 zł (należność objęta tytułem wykonawczym na rzecz Naczelnika Urzędu Skarbowego w W.). Nadto, postępowanie egzekucyjne wszczęte na wniosek powoda w celu wyegzekwowania wierzytelności, których ochrony domaga się w niniejszym postępowaniu, nie zostało zakończone, zatem jego wynik nie został przesądzony, a w kontekście ustalenia, że dłużnik (pозwany) posiada majątek, z którego egzekucja jest prowadzona przesłanka o pokrzywdzeniu wierzyciela, z uwagi na bezskuteczność egzekucji nie została spełniona. Odnośnie żądań o nakazanie pozwanej B. J. złożenie oświadczenia o przeniesieniu własności nieruchomości i ruchomości (tj. w zakresie rozszerzonym i sprecyzowanym ostatecznie pismem z dnia 29 marca 2013 r.) Sąd Okręgowy wskazał, że dopuszczalna jest możliwość zaskarżenia skargą paulińską czynności procesowych. Powód nie domagał się jednak uznania wobec niego za bezskuteczne jakichkolwiek czynności, w tym czynności procesowych, pozwanych. Żądania przez niego zgłoszone należy natomiast uznać za bezzasadne z uwagi na samą treść (zakres) żądań sformułowanych przez powoda w oparciu o art. 527 i n. k.c. Istotą instytucji skargi paulińskiej jest bowiem zobowiązanie osoby trzeciej (aktualnego właściciela rzeczy) wyłącznie do znoszenia egzekucji skierowanej do tej rzeczy. Wyrok uznający na podstawie art. 527 k.c. bezskuteczność określonej czynności prawnej przenoszącej przedmiot lub prawo z majątku dłużnika do majątku osoby trzeciej, nie powoduje ich powrotu, czy prawa żądania powrotnego przeniesienia własności rzeczy, do majątku dłużnika. Daje on jedynie wierzycielowi prawo zaspokojenia się z objętego nim przedmiotu lub prawa, pozostających nadal w majątku osoby trzeciej, przed jej wierzycielami. Uwzględnienie powództwa opartego na art. 527 i n. k.c. powoduje jedynie bezskuteczność w stosunku do wierzyciela zaskarżonej czynności prawnej(w zakresie ograniczonym do objętej żądaniem pozwu wierzytelności), która nadal postaje ważna i skuteczna w pozostałym zakresie, w szczególności jest skuteczna wobec stron danej czynności prawnej. Wierzyciel, w oparciu o art. 527 i n. k.c., nie jest uprawniony do formułowania żądań, które zmierzają do przywrócenia stany prawnego jak sprzed zawarcia umowy. Za takie właśnie żądanie należy uznać żądanie zobowiązania pozwanej do złożenia oświadczenia woli zgłoszone przez powoda w piśmie z dnia 29 marca 2013 r. W związku z powyższym żądanie zobowiązania pozwanej do złożenia oświadczenia woli, jako nie znajdujące podstawy prawnej, podlegało oddaleniu bez konieczności badania istnienia przesłanek uwzględnienia powództwa opartego o art. 527 i n. k.c.

Dodatkowo Sąd Okręgowy uznał, że po stronie pozwanej brak było także biernej legitymacji procesowej odnośnie żądania zobowiązania B. J. do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na pozwanego prawa własności rzeczy ruchomych, które pozwany sprzedał jej na mocy umowy z dnia 28 kwietnia 2010 r. Doszło bowiem do dalszego zbycia tych ruchomości, których właścicielką pozwana już nie jest. W przypadku dalszego zbycia rzeczy ewentualne powództwo o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną winno być skierowane przeciwko aktualnemu nabywcy tych rzeczy (art. 531 § 2 k.c.).

Apelację od tego wyroku złożył powód zaskarżając orzeczenie w całości, żądając zmiany orzeczenia i uznania za bezskuteczne w stosunku do niego:

- umowy darowizny z dnia 18 czerwca 2010r. dokonanej pomiędzy P. J. a B. J., skutkiem, której własność nieruchomości położonej w B. składająca się z działek (...) weszła w skład majątku wspólnego pozwanych,
- postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 4 października 2011r. sygn. akt I Ns 626/11 w części dotyczącej działki (...), mocą której właścicielem tej nieruchomości stała się pozwana B. J.,
- umowy sprzedaży rzeczy ruchomych z dnia 28 kwietnia 2010r. w B. pomiędzy pozwanym P. J. a pozwaną B. J., mocą której pozwana nabyła wyposażenie firmy obuwniczej (...) w B. o łącznej wartości 12800zł.

Ewentualnie powód wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zarzucił on naruszenie:

- art. 527 § 1, 2 i 3 k.c. przez brak zastosowania w sprawie tego przepisu i w konsekwencji nieuwzględnienie powództwa powoda J. K., a to w związku z naruszeniem przepisu art. 316 § 1 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. i ustaleniem że przekształcenia własnościowe majątku pozwanego P. J., a następnie jego żony pozwanej B. J. nie spowodowały niewypłacalności pozwanego P. J. jako dłużnika powoda ani też nie spowodowały jego niewypłacalności w wyższym stopniu niżli było to przed tymi przekształceniami własnościowymi majątku pozwanych P. J. i B. J., gdy tymczasem z materiału dowodowego w sprawie, a w szczególności z akt spraw KM 505/10, KM 413/11, KM 450/11, KM 451/11, KM 1419/11 i KM 497/12 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach M. W., oraz z akt sprawy 1 C 471/12 Sądu Rejonowego w Wadowicach wprost przeciwnie wynika, że na skutek przekształceń własnościowych majątku dłużnika P. J. który posiada dług w stosunku do powoda J. K. jak to wynika z wyżej podanych spraw komorniczych w wysokości 700.884,88 zł, jest ta wierzytelność do dziś w ogóle nie ściągnięta przez komornika, mimo trwania egzekucji przez znaczny okres czasu, zaś przyznany dłużnikowi P. J. w sprawie o podział majątku dorobkowego postanowieniem Sądu Rejonowego w Wadowicach z 4 października 2011 r. w sprawie I Ns 626/11 majątek został oszacowany przez powołanego przez komornika rzeczoznawcę majątkowego jedynie na kwotę około 100.000 zł i również na skutek czynności P. J. w postępowaniu egzekucyjnym do dziś nie został w ogóle objęty sprzedażą licytacyjną tegoż majątku w celu wyegzekwowania wierzytelności powoda która jak podano powyżej wynosi 700.884,88 zł.

- art. 316 § 1 k.p.c. przez wydanie zaskarżonego wyroku wbrew stanowi rzeczy istniejącemu w chwili zamknięcia rozprawy w dniu 26 sierpnia 2014 r., mimo że pełnomocnik powoda wnosił o orzeczenie jak w pozwie sprecyzowanym i rozszerzonym ostatecznie pismem z 29 marca 2013 r.,. Podniósł, że obok żądania powoda w sprawie zawartego w pozwie oraz piśmie procesowym powoda z 12 kwietnia 2012 r., w piśmie z 29 marca 2013 r. pełnomocnik powoda dodatkowo wskazał że rozszerza żądanie pozwu i wnosi „o orzeczenie przez Sąd wyrokiem o uznanie za bezskuteczne w stosunku do powoda J. K. zarówno postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z 4 października 2011 r. wydanego w sprawie I Ns 626/11 w części dotyczącej działki nr (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym w B., jak również umowy sprzedaży rzeczy ruchomych zawartej w dniu 28 kwietnia 2010r. w B., na której podpisy potwierdziła notariusz M. M. w dniu 30 kwietnia 2010r. do numeru rep. A (...) gdyż podane przez Sąd I instancji zarządzenie z 3 lipca 2012 r nie może mieć żadnego znaczenia w sprawie, gdyż pełnomocnik powoda na rozprawie w dniu 26 sierpnia 2014 r. wniósł o orzeczenie jak w pozwie sprecyzowanym i rozszerzonym ostatecznie pismem z 29 marca 2013 r. podtrzymując żądania wymienione w pkt 1 i 2 pozwu, oraz 1.3,1.4 i 1.5.

Zdaniem powoda Sąd nie uwzględnił faktu że pełnomocnik powoda w piśmie procesowym z 12 kwietnia 2012 r. wyraźnie podał że rozszerza żądanie pozwu a ponadto w piśmie procesowym z 29 marca 2013 r. pełnomocnik powoda podał, że żądanie pozwu opiera na przepisach art. 527-534 k.c. aby nie było żadnych wątpliwości w zakresie rozszerzonego żądania pozwu .

W tym stanie rzeczy rozszerzone żądanie pozwu dotyczyło ustalenia bezskuteczności ww. postanowienia Sądu z 4 października 2011 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Wadowicach w sprawie INs 626/11 w stosunku do powoda J.

K. jak również identycznie uznania za bezskuteczne w stosunku do tegoż umowy sprzedaży rzeczy ruchomej zawartej 28 kwietnia 2010 r. w B. z równoczesnym orzeczeniem przez Sąd w tym zakresie „również” zgodnie z pkt (...) pisma procesowego powoda z 29 marca 2013 r.

W konsekwencji tego zgodnie z żądaniem w tym zakresie powoda Sąd winien w tym zakresie był orzec o bezskuteczności zgodnie z żądaniem zawartym w pkt(...)pisma procesowego powoda z 12 kwietnia 2012 r. z również orzeczenie w tym zakresie zgodnie z żądaniem zawartym w pkt(...) pisma procesowego powoda z 29 marca 2013 r.

Ponadto zarzucił, że zarządzenie Sądu z 3 lipca 2012 r nie zostało doręczone pełnomocnikowi powoda a skoro tak to nie może ono odnosić żadnego skutku prawnego.

Gdyby nawet było doręczone to i tak nie może odnieść ono skutku prawnego biorąc pod uwagę zapis z protokołu rozprawy z 26 sierpnia 2014 r gdzie pełnomocnik powoda wyraźnie podał że wnosi jak w pozwie który sprecyzował i rozszerzał oraz również jak w piśmie z 29 marca 2013 r., przy dodatkowo wzięciu pod uwagę zapisów w tym zakresie zawartych w pkt (...) pisma procesowego powoda z 12 kwietnia 2012 r. oraz treści również złożonego żądania w pkt(...)pisma procesowego z dnia 29 marca 2013r.

Powód zarzucił także naruszenie:

- art. 316 k.p.c. przez wydanie zaskarżonego wyroku wbrew stanowi rzeczy istniejącemu w chwili zamknięcia rozprawy w dniu 26 sierpnia 2014r. a z którego wynika, że pełnomocnik wnosił o orzeczenia na podstawie art. 527k.c. o uznanie za bezskuteczną czynności w odniesieniu do rzeczy ruchomych objętych żądaniem pozwu a stanowiących własność dłużnika powoda tj. pozwanego P. J., a które tenże zbył pozwanej B. J.. Sąd I instancji ustala, i na tym opiera wydany wyrok w tym zakresie w sprawie, że te rzeczy z kolei B. J. zbyła innej osobie i wobec tego dla skuteczności powództwa w sprawie należało pozwać tę osobę a nie B. J., a skoro pozwano ja to wobec niewłaściwego pozwanego w sprawie, w tym zakresie powództwo należało oddalić.

Tymczasem z materiału dowodowego zebranego w sprawie a w szczególności z akt spraw KM 505/10, KM 413/11, KM 450/11, KM 451/11, KM 1419/11 i KM 497/12 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach M. W., oraz z akt sprawy I C 471/12 Sądu Rejonowego w Wadowicach, a odnośnie których został zawnioskowany w apelacji dowód bez pośredniego ich dopuszczenia na rozprawie odwoławczej, wyraźnie wynika że komornik tenże w powyższych sprawach zajął te rzeczy ruchome zaś po myśli art. 841 § 1 k.p.c. P. C. (1), P. R. i K. T. wnieśli powództwo do Sądu o zwolnienie tych rzeczy spod egzekucji, z jednej strony podnosząc że z kolei kupili te rzeczy od B. J., ale z drugiej strony podając co wynika z protokołu ich przesłuchań w sprawie IC 471/12 Sądu Rejonowego w Wadowicach że te rzeczy nadal znajdują się w warsztacie stolarskim w budynku przedmiotowym własności B. J. i są te rzeczy wykorzystywane.

W konsekwencji tego w przedłożonym w załączenie z akt sprawy I C 471/12 postanowieniu zabezpieczającym wydanym w dniu 5 września 2014 r. w trybie art.

752⁴ § 1 k.p.c ustanowił powoda J. K. w drodze zabezpieczenia

zarządcą tych rzeczy.

Dlatego też skoro P. C. (1), P. R. i K. T. w trybie art. 841 § 1 k.p.c. w sprawie I C 471/12 Sądu Rejonowego w Wadowicach domagając się wyłączenia się tych rzeczy spod egzekucji komorniczej, przeto pozwanym w tym zakresie powództwa z art. 527 kc powinna być B. J. a nie P. C. (1),

P. R. i K. T..

Skoro zaś w tym zakresie doszło do oddalenia powództwa na skutek błędnego ustalenia że pozwanymi w sprawie powinni być P. C. (1), P. R. i K. T. to nastąpiło błędne ustalenie właściciela, którym jest B. J. na mocy umowy kupna sprzedaży sporządzonej z mężem P. J.,

- art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie,

Zarzut naruszenia art. 527 § 1, 2 i 3 k.c. i art. 316 § 1 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. został następnie powtórzony z identycznym uzasadnieniem.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego uzupełniając je w ten sposób, że ustalił, że pozwana rozpoczęła działalność 2 dni po nabyciu w dniu 28 kwietnia 2010r. od męża ruchomości i na bazie nabytych przedmiotów. W dniu 27 sierpnia 2010r. stwierdzono, że pozwany nie posiada majątku w braku zleceń nie posiada środków z działalności gospodarczej a jedyny wartościowy przedmiot stanowią sprzedane żonie ruchomości (protokół z dnia 27 sierpnia 2010r. k- 66 akt egzekucyjnych Km 505/10).

Dokumenty zawarte w aktach egzekucyjnych nie były kwestionowane i w zasadzie okoliczności z nich wypływające zostały przyznane na rozprawie apelacyjnej.

Na podstawie ustaleń dokonanych w sprawie oraz przy uwzględnieniu domniemań z art. 527 §3 i §4 k.c. a także z art. 528 k.c. należy przyjąć, że czynności prawne dokonywane przez pozwanych a następnie B. J. na rzecz P. C. (2) i pozostałych nabywców ruchomości zostały dokonane przy świadomości dłużnika i pozwanej pokrzywdzenia wierzyciela. Układ czasowy czynności wskazuje, że dokonanie darowizny nieruchomości w dniu 18 czerwca 2010r. miało na celu przeciwdziałanie i ograniczenie spodziewanej egzekucji z majątku odrębnego pozwanego, w sytuacji, gdy w maju 2010r. wydano już przeciwko dłużnikowi nakaz zapłaty w sprawie sygn. akt VI GNc 564/109. Zgodny wniosek o podział majątku wspólnego został złożony w dniu 20 lipca 2011r, już po dokonaniu zajęcia nieruchomości i był konsekwencją możliwej egzekucji z udziału we współwłasności dłużnika wynikającego z uwzględnienia żądania powoda o ustanowienia rozdzielności majątkowej. Można zgodzić się z Sądem Okręgowym, że wynik postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego ostatecznie nie zmienił możliwości egzekucji w odniesieniu do nieruchomości stanowiących wcześniej majątek odrębny. Uznanie jednak czynności darowizny za bezskuteczną byłoby jednak aktualne, choćby tylko przesłankowo, gdyby istniała podstawa do uznania za bezskuteczną także czynności złożenia wniosku o podział majątku wspólnego. Nie można bowiem podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, że podział majątku wspólnego nie spowodował pogorszenia sytuacji wierzyciela. Wprawdzie wierzyciel nie miał żadnej szansy uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika w czasie gdy nieruchomość stanowiła majątek wspólny (skoro nie ma podstaw do przyjęcia, że małżonek dłużnika wyrażał zgodę na zaciągnięcie zobowiązania w sierpniu 2008r.), niemniej w sytuacji powstania rozdzielności i to z datą wsteczną, wierzyciel mógł kontynuować egzekucję z udziału dłużnika w majątku wspólnym od uprawomocnienia się wyroku z dnia 12 lipca 2011r. a więc mógł kontynuować egzekucję z udziału w działce (...) obj. KW (...), która została zajęta poprzez wpis w księdze wieczystej ostrzeżenia (k100 akt Km 505/10 -zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015r sygn. akt III CZP 9/15 nie publ). Wpis wszczęcia egzekucji nastąpił w dniu 20 lipca 2010r. jednak był skuteczny od chwili złożenia wniosku a więc od dnia 12 lipca 2010r. Wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji powód co do zasady był legitymowany do wniesienia żądania uznania czynności darowizny nieruchomości jeżeli jednocześnie wnosiłby o uznanie za bezskuteczną czynności procesowej złożenia wniosku o podział majątku wspólnego. Było to istotne tym bardziej, że rozpoznając skargę o wznowienie postępowania w sprawie o podział Sądy nie rozważały skutków wstecznego zniesienia wspólności (z datą 1 września 2008r. dla późniejszych czynności prawnych i uznawały, że powód może zrealizować swój interes w przedmiotowej sprawie. W niniejszej sprawie wiążące jest więc ustalenie składu majątku wspólnego, tym bardziej więc aktualizował się interes powoda w uznaniu za bezskuteczne łącznie: czynności darowizny i wniosku o podział majątku. Przy takim żądaniu istniałaby podstawa do oceny majątku dłużnika jaki istniałby, gdyby kwestionowane czynności nie zostały dokonane albo zostałyby dokonane w sposób nie prowadzący do pokrzywdzenia wierzyciela. Gdyby nie doszło do dokonania darowizny, która zmierzała do pokrzywdzenia wierzyciela to wierzyciel miał szansę uzyskać zaspokojenia nie tylko z nieruchomości które ostatecznie po podziale majątku przypadły z powrotem dłużnikowi.

Gdyby bowiem nie doszło do dokonania darowizny powód mógł uzyskać zaspokojenie także z udziału dłużnika w pozostałym majątku, który ostatecznie przypadł pozwanej. Bez pierwotnej czynności pokrzywdzającej wierzyciela tj darowizny nie doszłoby do powiększenia majątku wspólnego. Dłużnik w podziale majątku mógł więc uzyskać przynajmniej spłatę z majątku wspólnego, który przed darowizną stanowiła tylko działka (...). Pozwani złożyli w dniu 21 lipca 2011r. zgodny wniosek sygnowany dnia 20 lipca 2011r o podział majątku wspólnego. Na skutek zgodnego wniosku i stanowiska stron w tamtej sprawie nie doszło nawet do oszacowania składników, które przypadły małżonkom. Pozwanemu zaś w wyniku podziału przypadły nieruchomości, które po pierwsze nie stanowiłyby majątku wspólnego, gdyby nie kwestionowana darowizna a po drugie przypadły mu składniki, które według zeznań samego pozwanego w sprawie karnej (k-97 (...) 290/10) mają niewielką wartość a pozwanej przypadł najbardziej istotny składnik tj nieruchomość zabudowana tj działka (...). Bez darowizny i bez zgodnego wniosku o podział pozwana otrzymałaby albo działkę (...) z obowiązkiem spłaty z połowy jej wartości albo otrzymałaby tylko spłatę odpowiadającą wartości połowy nieruchomości. Tym samym więc uzyskała nieodpłatnie korzyść ograniczając możliwość egzekucyjną wierzyciela. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w takiej sytuacji złożenie wniosku o podział majątku wspólnego pogarszało sytuację wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzycieli powiązane z niewypłacalnością dłużnika ma bowiem miejsce nawet wówczas, gdy wprawdzie można uzyskać zaspokojenie od dłużnika, lecz z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka, a więc, gdy zaspokojenie jest utrudnione i jest opóźnione w czasie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r. IV CKN 525/00, nie publ.). Samo złożenie wniosku o podział miało na celu utrudnienie wszczętej już egzekucji a ostatecznie w powiązaniu z krzywdzącym wierzyciela powiększeniem darowizną majątku wspólnego ulegającemu podziałowi, doprowadziło do niemożliwości uzyskania zaspokojenia z połowy działki (...) lub ze spłaty odpowiadającej połowie wartości tej działki. Gdyby nie kwestionowane czynności dłużnika i jego małżonki to stan majątku pozwanego dawał szansę na częściowe zaspokojenie wierzyciela a tej szansy powód w dużym stopniu został pozbawiony. Istnieje więc związek przyczynowy między czynnością darowizny i złożenia zgodnego wniosku o podział majątku a pokrzywdzeniem wierzycieli (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r. II CSK 384/06, niepubl.).

Niezasadny jest jednak zarzut apelacji wskazujący na znaczenie dla rozstrzygnięcia zgłoszenia żądania w punkcie(...) pisma z dnia 12 kwietnia 2012r., a to wobec prawomocnego zarządzenia w dniu 3 lipca 2012r. o zwrocie żądania pozwu zawartego w pkt(...)pisma z dnia 12 kwietnia 2012r. (k-351 i k- 466). Żądanie to jako zwrócone nie wywołało żadnych skutków prawnoprocesowych i nie mogło zostać podtrzymane ani w piśmie z dnia 29 marca 2011r. ani też na rozprawie 26 sierpnia 2013r Odpis zarządzenia pełnomocnik otrzymał w dniu 13 lipca 2012r. Zażalenie powoda na zarządzenie zostało oddalone. Ponadto w istocie nie ma znaczenia czy oświadczenie pełnomocnika na rozprawie, że podtrzymuje on żądanie zgłoszone w pozwie oraz w pkt. (...) pisma z dnia 29 marca 2013r. dotyczyło także żądania zawartego w pkt(...)pisma z dnia 12 kwietnia 2013. Pełnomocnik powoda nie żądał bowiem w ogóle uznania za bezskuteczną czynności złożenia wniosku z dnia 20 lipca 2011r. o podział majątku wspólnego tj. czynności procesowej pozwanych, wywołującej w konsekwencji skutki materialno prawne, lecz co najwyżej uznania za bezskuteczne orzeczenia Sądu, co potwierdza treść wniosków apelacji. Wydanie orzeczenia nie jest ani czynnością prawną ani też czynnością procesową dłużnika lecz jest czynnością Sądu, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 16 grudnia 2006r. sygn. akt V CSK 330/06 LEX 610101, wskazując, że roszczenie pauliańskie nie może modyfikować procesowych skutków czynności. Wierzyciel może więc na podstawie art. 527 § 1 k.c. zaskarżyć czynność procesową zawierającą zgodny wniosek dłużnika i pozostałych uczestników postępowania o podział majątku wspólnego, który wywiera pośrednio skutki w sferze prawa materialnego, jeżeli w wyniku uwzględnienia tego wniosku przedmioty majątkowe objęte podziałem zostały nabyte przez uczestnika postępowania niebędącego dłużnikami. Ewentualny zaś wyrok uznający za bezskuteczną czynność złożenia wniosku o podział majątku nie będzie miał jednak żadnego wpływu na prawomocne postanowienie wydane w toku postępowania działowego.

Żądanie więc wydania wyroku uznającego za bezskuteczne w stosunku do powoda postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z 4 października 2011 r. wydanego w sprawie I Ns 626/11, w części dotyczącej działki nr (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym w B. i tak byłoby niezasadne nawet gdyby nie zostało zwrócone i zarzut apelacji w tej części nie może zostać uwzględniony. Skoro zaś nie doszło do uznania za bezskuteczną czynności złożenia wniosku o podział majątku to powód nie ma roszczenia jedynie w wydaniu prawnokształtującego wyroku odnoszącego się jedynie do

działek darowanych małżonce, skoro w tym wąskim ujęciu nie jest pokrzywdzony i nadal egzekwuje swój dług z tego majątku. Słusznie Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że skarga pauliańska nie przywraca stanu sprzed dokonania czynności lecz ma umożliwić zaspokojenie się wierzyciela z przedmiotu, do którego prawo przysługuje osobie trzeciej lub osobie kolejnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2006r. sygn. akt V CSK 330/06 LEX 610101). Powoda wiąże więc materialny skutek wynikający ze złożenia wniosku o podział majątku, którym jest przysądzenie mu własności działek (...).

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego, że pozwana nie była legitymowana biernie w sprawie o uznanie czynności sprzedaży rzeczy ruchomych z dnia 28 kwietnia 2010r. zawartej pomiędzy pozwanym P. J. a pozwaną B. J., mocą której pozwana nabyła wyposażenie firmy obuwniczej (...) w B.. Z ustaleń bowiem wynika, że ruchomości te stanowiły przedmiot zajęcia egzekucyjnego. Wierzyciel tj powód może realizować swoje prawa względem dalszych nabywców w formie zarzutu w procesie ekscydencyjnym, nie musi więc pozywać tych nabywców, jak przyjął to Sąd pierwszej instancji. To jednak nie ma istotnego znaczenia w sprawie, skoro roszczenie o uznanie czynności z dnia 28 kwietnia 2010r. sprzedaży 17 rzeczy ruchomych stanowiących wyposażenie firmy obuwniczej (...) w B. ostatecznie nie zostało podtrzymane, co wynika jednoznacznie z zapisu protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 26 sierpnia 2014r.

Przede wszystkim jednak ani wskazane w apelacji żądanie uznania za bezskuteczne prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Wadowicach z dnia 4 października 2011 r., I Ns 626/11, mocą którego Sąd dokonał podziału majątku dorobkowego pozwanych, ani też żądanie uznania za bezskuteczną czynności sprzedaży rzeczy ruchomych z dnia 28 kwietnia 2010 r. zawartej pomiędzy pozwanym jako sprzedającym a pozwaną jako nabywcą (z notarialnie poświadczonymi podpisami w dniu 30 kwietnia 2010r., Rep A nr(...)), nie było przedmiotem rozpoznania Sądu Okręgowego co czyni w tym zakresie apelację niedopuszczalną i skutkowało odrzuceniem apelacji w tej części.

Ponadto należy zauważyć, że zarzut naruszenia art. 321§1k.p.c. nie był wprost wyrażony w apelacji a stan rzeczy o jakim mowa w art. 316§1 k.p.c. dotyczy aktualności faktów objętych zakresem rozpoznania i aktualności stanu prawnego uwzględnianego przy wyrokowaniu. Nieadekwatność powołanej podstawy zaskarżenia nie miała wpływu na ocenę, że w apelacji podniesiono jednak w sposób opisowy zarzut nierozpoznania istoty sprawy. Zarzut ten jednak nie był zasadny skoro roszczenie o uznanie czynności z dnia 28 kwietnia 2010r. sprzedaży 17 rzeczy ruchomych stanowiących wyposażenie firmy obuwniczej (...) w B. ostatecznie nie zostało podtrzymane a żądanie zawarte w pkt (...)pisma z dnia 12 kwietnia 2012r. zostało zwrócone i nie zostało ponownie zgłoszone w dalszym toku postępowania. Nie złożono też wniosku o uzupełnienie wyroku. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny częściowo odrzucił apelację na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. a w pozostałej części ją oddalił jako niezasadną na podstawie art. 385 k.p.c. Z uwagi na przyjęcie, że to pozwani wywołali proces czynnościami zmierzającymi do utrudnienia lub ograniczenia egzekucji, co mogło wywołać przekonanie powoda o zasadności roszczenia, Sąd drugiej instancji uznał, że względy słuszności wymagają odstąpienia od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego o czym orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. Uwzględniono przy tym, że do dalszego zbycia ruchomości przez pozwaną doszło dwa dni po nabyciu ich od pozwanego, gdy ruchomości były nadal w posiadaniu pozwanej i miały stanowić podstawę działalności gospodarczej pozwanej a nabywca miał wówczas zawieszoną działalność gospodarczą. Poddaje to też w wątpliwość gospodarczy cel podwójnego transferu ruchomości na rzecz pracowników pozwanych. Pełnomocnikom z urzędu przyznano koszty nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu przy zastosowaniu § 6 pkt. 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. z 2013 r, poz. 461).